

izhaja vsak četrtek
in velja s poštno
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 5.—
za pol leta „ 2.60
za četrt leta „ 1.30

Naročnina se pošilja
upravnilstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroske
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Določniki katol. tis-
kovnega društva do-
birajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 12 h, dvakrat 18 h,
trikrat 24 h.

Štev. 11.

V Mariboru, dne 17. marcija 1898.

Tečaj XXXII.

Kaj hoče Thunovo ministerstvo?

Zadnjič smo na tem mestu navedli imena novih ministrov ter k sklepu rekli, da se bo Franc grof Thun trudil za resnico in pravico, skrbel za red ter gledal na to, da avstrijske postave zopet dobijo veljavo. Danes pa hočemo o programu ali namenu novega ministerskega predsednika nekoliko več spregovoriti. Ni še sicer on govoril v državnem zboru, ker se ta snide šele prihodnji ponedeljek, a o tem, kaj da on hoče, pišejo «Narodni Listy» dne 9. marcija nastopno:

«Nova vlada si bo z ozirom na materialne potrebščine totranske polovice prizadevala doseči obnovitev pravične nagodbe z Ogersko. Z največjo vnemo bo izpodbila vsak poskus ekstremnih strank, ki bi hotele preprečiti parlamentarno rešitev nagodbenega vprašanja. V to svrhu je pripravljen grof Thun posluševati se sredstev, ki se bodo sicer nekoliko razlikovala od postave Falkenhaynova, a imela večji uspeh. Pridobitev nemškega veleposestva se smatra za razrušenje nemške solidarnosti. V reševanje večjih načrtov se vlada sicer ne namerava spuščati, pač pa bode označila določno svoje stališče, kadar bo to nujno potrebno.

Česko vprašanje bode skušal grof Thun rešiti vsaj v toliko, da se najde nekak mir med obema narodnostima. Kar se tiče čeških zahtev, je novi ministerski predsednik voljan izpolniti večinoma vse, kar je obljubil grof Badeni. Z največjo vnemo bode nastopil proti vsaki poulični politiki.

Vprašanje glede deželne avtonomije grof

Thun še ne bo rešil, vendar pa hoče skrbeti za to, da se odkažejo deželni zborom vsa ona dela, ki so začrtana v državnih osnovnih zakonih. Skrbeti hoče nova vlada za finančno izboljšanje posamnih kronovin ter se ozirati na njih potrebe. Vlada bo vsikdar skrbela za materialno izboljševanje kmečkega in obrtnega stanu, njena glavna naloga pa bo v tem, da bo krepila v prebivalstvu dinastično čut in dinastično zvestobo, to je čut in zvestobo do cesarske hiše.»

Kaj ne lep program na prvi pogled! Škoda, da se pa na sv. vero nič ne ozira. Dokler se ljudstva avstrijska z vso vnemo ne bodo poprijela verskih resnic in kršč. pravičnosti, ne pridejo do miru, ne do blagostanja, do pravega avstrijskega domoljubja pa ne oni elementi, ki gledajo čez mejo v Nemčijo ali ki sploh hočejo prevreči ves državni red.

Thunova vlada obljubuje, da bo vsikdar skrbela za gmotno izboljšanje kmečkega in obrtnega stanu. Mi bi pristavili, da naj vlada vedno gleda na vse delavske stanove, in to se naj brž ko brž zgodi. Kmetje so se že več ali manj navolili vednih obljub. Gospoda visoka! Naj kmet vendar že skoro vidi in čuti, da vam je res kaj mar za ta najtrdnjši steber države!

Glejmo vendar na mejo!

Kamor se ozre, toliko narodnega dela, ki čaka krepke volje, da človek ne vé, česar bi se naj lotil najprej. Kako bi pa tudi drugače bilo! Sovražnikov, in sicer mnogo močnejših od nas, nebroj, v nas samih pa vkljub

tolikim bridkim izkušnjam in od dne do dne rastoči nevarnosti za naš obstanek še vedno preveč brezbriznosti in malomarnosti! O slovenske lahkomišelnosti! Čitajočim v tujih nam nesovražnih knjigah, da smo Slovenci dobrosrčno veselo ljudstvo, nam taka sodba dopada in nas napolnjuje ponosom, ali ne mamimo se sami, marveč zavedajmo se, da smo lahkomišelní, ter spoznajmo, da nam je sodec le hotel biti mil. Lahkomiselnost je menda naš najhujši greh, in na to stran, na katero grešimo največ, imamo paziti najboljše.

Kaj nam je dalo povod k tej jeremijadi? Ako se ozremo iz mariborskega mesta proti severu in severozahodu, gledamo sicer prijazne Slovenske gorice in zeleni Kozjak, ali iz te zale podobe krili grozno žalostno očitaje, ki velja nam, ker smo te kraje precej zanemarjali, ne brigaje se za duševno blaginjo ljudstva, ki v njih biva. V mislih imamo, kar je slovenskega nad Dravo in zahodno od južne železnice; fare: Maribor, Spodnja in Zgornja Sv. Jungerta, Sv. Jurij, Svičina, Luče, Sv. Duh, Sv. Križ, Kapla i. t. d. Šole so v teh krajih deloma trdo nemške, deloma dvojezične, ker pa je razumeti tako, da je učni jezik le v prvih treh letih slovenski. Stariši še govore med seboj slovenski, z otroki pa že samo ali vendar najraje nemški, to pa le vsled zaslepljenosti, in ker otroci nemški raje govore nego slovenski. Mnogi otroci slovenskih starišev pa že slovenski več ne znajo, ker jih stariši niso marali učiti. Ti-le pravijo: «Čemu bo otroku slovenski jezik, če pa jaz v uradu in pri gospodi z njim nič ne opravi!» Zanimivo, a seveda žalostno je po teh krajih

Listek.

Nekaj črtic o bučelah.

Že nam trka ljuba spomlad na duri. Narava se polagoma oživlja. Marsikje se že oglašajo vesele ptičice. Izpod grmovja boječe molé spomladanske cvetlice svoje glavice. Komarji in mušice veselo plešejo v solnčnih žarkih svoje kroge. Povsod se vidi novo življenje. Vse se giblje in hiti na delo. Najživahnejše pa je pred ulnjakom. Bučelice, te božje stvarice, ki so počivale celih 6 mesecev, hite na delo, da si v teku leta zopet napolnijo s sladkim medom celice, ki so jih med dolgo zimo skoraj do cela izpraznile.

Mnogo se je že pisalo o bučelah. O bučeloreji so se izdale male knjižice, pa tudi časniki so nam prinašali o njej marsikaj zanimivega. Tako nam je «Slov. Gospodar» podajal pred 10 ali 12 leti cele članke, v katerih nam je prav na tanko orisal celo življenje in delovanje, ki se godi v panju. A mislim, da ne bo odveč, ako tudi jaz podam nekaj črtic o bučelah, ker so se mi te živalice v teku 15 let, kar se bavim z njimi, čez vse priljubile.

Trdimo pač lahko, da si je človek že hitro v začetku, ko se je stalno naselil, izmed

drugih mu potrebnih živalij, vdomačil tudi bučele. Bučele in med nam omenja že sveto pismo. V svetem pismu beremo večkrat o divjem medu, namreč o medu, ki so si ga bučele nanosile v drevesne luknje ali v razpokline na pečevju; vendar pa smemo sklepati, da so Judje in tudi druga ljudstva v Aziji že imela bučele udomačene.

Mnogo podatkov imamo, da so se Grki bavili s bučelorejo. Staro mesto Atene so bile glavni kraj bučeloreje. Postavodajalec Solon, ki je živel od leta 639. do 559. pred Kristusom, je dal v svojih postavah za Atene tudi določila o bučelah. Gorovje Himet na vshodnji strani Aten, kjer raste mnogo dišečega zelišča, je slovelo že nekdanj in slovi kajpada še tudi dandanes zavoljo izvrstnega medu, ki ga tam bučele znašajo. Aristomah, trinog v Argu na Peloponezu od leta 271.—229. pred Kristusom je bil sloveč bučelar. Sploh so bile bučele Grkom svete živali, katere so smatrali za duše umrlih, ki so zopet prišle iz neba na zemljo. Bučele so jim bile znamenja sreče, blagoslova, pridnosti, snažnosti, reda in domoljubja. Kako so Grki bučele čislali, se sklepa lahko tudi iz tega, ker najdemo na neki vrsti grškega denarja zraven žitnega klasja tudi te živalice vtisnjene.

Mark Terenc Varo, rimski vojskovodja in pisatelj, ki je živel med letom 116. in 27.

pred Kristusom, o katerem se trdi, da je bil najučenejši Rimljan, pripoveduje v svojem tri knjige obsegajočem delu, v katerem popisuje poljedelstvo in sploh kmetijstvo, da so se Rimljani tako močno bavili s bučelorejo, da so nekateri bučelarji dobili v jeseni okoli 3000 klgr. medu. Bogati meščani so imeli zunaj mest cele vile pozidane samo zavoljo bučeloreje. Kolumel, bogat Rimljan sredi prvega stoletja po Kristusu, ki je imel svoja posestva blizu Rima, popiše na tanko, kako se mora z bučelami ravnati, da se dobi od njih dobiček. A bučeloreja ni v starem veku cvela le samo pri Grkih in na italijanskem polotoku, ampak tudi na Španskem. Dokaz temu nam je nekdanje staro mesto Apiarij, kar bi po našem toliko bilo, kakor mesto bučel. Kakor na Grškem gorovje Himet, tako je na Španskem slovelo mesto Apiarij zavoljo izvrstnega medu.

Iz tega sprevidimo, da so se z bučelami bavili že stari narodi. Med so rabili mesto našega sladkorja, potem kot zdravilo znotraj in zunaj, najbolj pa zoper očesne bolezni; tukaj menda medeno vodo, s katero so si oči izmivali. Iz medu so si pa delali tudi nekako pijačo, ki je menda nekoliko podobna bila naši medici. Ta pijača starih je bila menda na enak način pripravljena, kakor nam jo Valvazor v eni svojih knjig, v katerih popisuje vojvodino Kranjsko, riše. Val-

hoditi zlasti tedaj, kadar so otroci na potu v šolo. Tam prihaja krdelce otrok s slovenske strani. Prijazno je ogovoriš, a slovenski; otroci te začujeni gledajo, pogledavajo sebe, se počasi odmikajo, potem pa grohotom spuste v beg, kakor plaha divjačina. Kateremu Slovincu bi ne stopile solze v oči! Na svoji zemlji, med svojci si, in ne razumejo te, in otročadi je jezik starišev, jezik slovenski v zasmeh! Tu imamo zastaviti vse moči, da se to predugači; kar je našega, mora v istini biti, ali postati naše, naj velja, kar hoče. Zadnji čas je, in velik trud bode stalo, da izderemo iz kreppljev sovražnikovih našo lastnino. Vrhu tega se gre za mejo, velik kos meje; če ne storimo nič, izgubili smo ves Kozjak, lep del Slovenskih goric in okoli 20.000 duš.

Kako pa tem razmeram priti do živega? Le dvoje imamo: berilo in živo besedo. Po naših mislih bi, začeti z bralnimi društvi, bilo brezuspešno. Ljudje ne marajo in ne vedo slovenski čitati; družba sv. Mohorja šteje v teh krajih neznatno število udov. Mogoče, da, recimo gotovo, da bi se marsikateri čital, ko bi ga čtivo ne stalo denar; o političnem gibanju Slovencev, o naših težnjah pa tukaj ni duha ni sluha. Vrednost ima le nemščina in po gostilnah in hišah imovitejših nahajajo se nemški časniki najbolj strupene vrste, kakor: «Tagespost, Grazer Tagblatt, Marburger Zeitung»; «Slov. Gospodarja» iščeš zastonj. A kako potreben bi bil; ne poznamo berila, na koje bi smeli staviti toliko upanja, kakor na ta časnik; ali ponujati bi se moral ljudem zastonj, potem bi ga brali. Dovoljujemo se predlagati to-le misel oziroma prošnjo: Mnogo naročnikov dobiva «Slov. Gospodarja» že v petek; kaj, ko bi ti, prečitavši ga, ga ne položali na stran, da ga jame pokrivati večni prah, ampak pošiljali v kraje, kjer je huda narodna suša. Da pa bodo blagi rodoljubi vedeli kam pošiljati in da ne bode prišlo v ta kraj preveč, v drugega pa nič, naj blagovolijo uredništvu po dopisnici naznaniti, da dajo svojo številko «Slov. Gospodarja» na razpolago. Uredništvo se bode prihodnje dni v dotičnih farah pobrigalo za hvaležne odjemalce in vsakemu rodoljubu po jeden naslov naznanilo.

To bi bilo potem že nekaj, ali za te kraje ne dovolj. Tukaj je treba vsekako še žive besede in sicer, da jo slišijo opet in opet; čim trše železo, tem huje ga je kovati. Na vsak način se mora za mariborski okraj osnovati politično društvo, katero se bo imelo v svojem delokrogu z vso vnemo oprijeti misijonarskega posla. Vun, mariborski gospodje, vun med ljudstvo! Kurja polt bode

vazor pravi o omenjeni pijači, ki se naredi iz medu in vode, — mora se namreč med v vodi tako dolgo kuhati, da se do določene mere zgosti — da ostane, kakor vino več let neskvarljiva, je rumena ko zlato in ima v sebi tako moč, da je že marsikaterega vrgla na tla, ako si jo je par kupic privoščil. Med so rabili stari tudi za balzamiranje mrličev.

Dandanes je bučeloreja že razširjena po vseh petih delih sveta. V Ameriki in Avstraliji dolgo časa niso imeli bučel. Tja so jih vpeljali iz Evrope. Indijanci jih imenujejo muhe belih ljudi, ker so jih namreč ljudje belih lic, torej naši prinesli. Trdi se, da v Avstraliji tudi sadno drevje ni rodilo, dokler niso imeli bučel. Čeravno se to vidi sprva neverjetno, vendar mora biti na tem nekaj resnice, ker pomologi ali sadjarji trde, ako je cvetje spomladi prepolno medu, ga ta zamori, da ne pride do sadu. Je že lahko, da pripomorejo bučele k rodovitnosti, ako posrkajo iz cvetja med.

Najbolj se dandanes bavijo s bučelami na Ruskem, Ogerskem, Italijanskem, Francoskem in Nemškem. Tudi pri nas se ukvarjajo nekoliko s bučelorejo, pa žali Bog, še le premalo. Kaj naj bi se storilo k temu, da se povzdigne tudi pri nas bučeloreja? Teh vrst, dragi bralec, nisem pisal le za priprostega bučelarja, in tudi kaj se on briga za imena,

vas že minola, kadar ste v vodi, ali le va-njo! Kako vam bode postalo toplo in pregrelo vse kosti! Osnujmo torej politično društvo za mariborski okraj, ki bode pridno prirejalo shode v najnevarnejših krajih.

Pa ne čakati! Kako dolgo še naj oprezujemo? Da bo prepozno? To bo kmalu, če po nekod že ni. Rešimo torej, kar se še rešiti da!

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Nj. veličanstvo svetli cesar ne pojdejo letos na južno Francosko, kjer biva zdaj svetla cesarica. — Te dni se napoti ministerski predsednik grof Thun s finančnim in trgovinskim ministrom v Budapešto, obiskat barona Banffyja. — Parlamentarna komisija desnice ima sejo dne 18. marcija.

Česko. Razni mladočeški poslanci so imeli te dni shode, na katerih so označili svoje stališče nasproti novi vladi. — Minister Kaizl je odložil poslanstvo, bode pa zopet izvoljen.

Štajarsko. Gradec je bil v nedeljo zvečer v spomin 48. leta razsvetljen. Nemce torej demokraci popolno «komandirajo». — Liberalni veleposestniki so se izrekli zoper Thunovo ministerstvo, ker se bojé Wolfa, ki je oni dan govoril v Gradcu.

Koroško. Slov. deželni poslanci so se v istem smislu izjavili za slov. vseučilišče, kakor naši štajarski. — Celovec v nedeljo zvečer ni bil razsvetljen, pač pa Beljak, kjer so si prusaki in socialisti iskreni bratci.

Kranjsko. Predsednikom katol. političnega društva je zopet izvoljen vrli poslanec Povše. — V nedeljo je poslanec Ivan Hribar priredil v Ljubljani volilski shod, kjer je mnogo zanimivega povedal za spravo.

Primorsko. Škof Šterk je prepovedal slovenske pridige pri Sv. Jakobu v Trstu. — Ces. namestnik Goess je te dni obiskal več odličnih Slovencev, med temi tudi škofa dr. Mahničiča.

Ogersko bode slavilo, kakor je sklenil državni zbor, dne 11. aprila s slavnostno skupno sejo 50letnico ustave in takrat se bo izročilo svetlemu vladarju tudi udanostno pismo. Dan 11. aprila pa ostane narodni praznik.

Vnanje države.

Rim. V večno mesto je došel nemški kardinal Kopp iz Vratislava. Nekateri menijo,

ki sem jih zgoraj omenil, ker so mu tako vsa neznana! Namen moj je bil, da bi zanimanje za bučelorejo vzbudil tudi v nekoliko višjih krogih, namreč pri gg. župnikih, nadučiteljih, učiteljih, in sploh pri vseh izobražencih, ki imajo zunaj mest kakšna selišča ali posestva. Ako se enkrat ti z vso navdušenostjo poprimejo bučeloreje, se bodo potem tudi drugi nižji od njih učili in navduševali. Naše podnebje in kraj pa tudi prijata bučeloreji. Sadno drevje, lipa, kostanj, detelja, ajda, fižol in mnogo drugih nebrojnih rastlin ima v sebi mnogo medu, da si ga bučele po njih drage volje lahko nabirajo.

Da bi se bučeloreja tudi med ubožnejšo ljudstvo upeljala, temu bi bogatejši bučelorejci najlažje pripomogli. Ne bi trpel nobene škode, ako bi to ali ono prav rodovitno leto podaril ubožnejšemu sosedu za pleme panj bučel in bi si zgovoril, da mu jih povrne, kedar se mu pomnože. Kdor bi se skazal tako ljubeznivega, je lahko zagotovljen, da ga sreča zapustila ne bo. Vsakdo torej naj pomaga po svojih močeh bodisi z besedo ali z dejanjem, da se pri nas zopet napolnijo ulnjaki, ki jih žali Bog dandanes toliko praznih stoji.

J. Š.

da se bo o važnih političnih rečeh pogovarjal s sv. očetom.

Angleško. Ministerski predsednik Salisbury je oboel; zato bo zanaprej vnanjo angleško politiko vodil tajnik Balfour. — Vlada bo zdatno pomnožila vojaštvo.

Nemško. Katoliški centrum se še ni izrekel za povečanje vojne mornarice, ker se bavarski poslanci temu ustavljajo. — Staremu Viljemu se v Valhali na Bavarskem postavi spomenik, in takrat pride tja baje tudi cesar Viljem.

Rusko. Car je zaukazal, naj se 90 milijonov rubljev porabi za nove vojne ladje. — Poslanec Pavlov je v Pekingu od kitajske vlade zahteval, naj se najem Port-Arturja reši v Pekingu, a ni ničesar opravil.

Špansko. Ta država tiči v groznih dolgovih. Od 745 milijonov dohodkov je treba plačevati za dolgove 532 milj. — Ali nastane vojska med Špansko in s severoamerškimi Zedinjenimi državami? Mislimo, da ne, dasi so poslednje še posebej 50 milj. dolarjev namenile za vojaštvo.

Vzhodna Azija. Ker si Rusi prisvajajo Port Artur na Kitajskem, zato se Japonci na vso moč pripravljajo na vojsko. Ako se Rus in Japonec spoprime, bode Japoncu pomagal Anglež.

Cerkvene zadeve.

Knezoškofu Jakobu v slovo!

(Iz Ljubljane, koncem svečana).

(Dalje.)

Dolgo smo molili duhovniki in verniki leta 1884. za novega škofa: od januarja notri do decembra. A naše molitve niso bile zastonj, Bog nas je uslišal. Dobili smo kot višjega pastirja najboljšega moža, moža po Srcu božjem, duhovnika globoke učenosti in pobožnosti, a tudi izredne diplomatske nadarjenosti. In kar je največ; dobili smo res pravega dušnega pastirja, skrbnega, ljubeznivega očeta. In ta mož nam je bil prevzvišeni naš knezoškof dr. Jakob Missia. Preljeli smo v njem in po njem mnogo več, nego smo upali, da, reči smem, mnogo več, nego smo sploh upati mogli. Našli smo v njem sploh vse, česar smo potrebovali! Hvala Bogu za ta dar! Tekom teh 13 let, odkar nas je vladala in vodila njegovega višjepastirska roka, smo skusili, kaj se pravi — dobrega škofa imeti. To ni le moje zasebno umenje; to je odkritosrčno mnenje tudi premnogih drugih tovarišev mojih; da, trdim lahko, da je to splošno prepričanje vseh dobrih katoličanov na Kranjskem.

V dokaz navajam le nekatera dela prevzvišenega gospoda knezoškofa, po katerih se je versko in sploh družabno življenje v ljubljanski škofiji silno dvignilo.

Pred vsem prepoved v duhovščini sami. Knezoškof Missia je takoj izprevidel, kako silno ovira uspešno dušnopastirsko delovanje pomanjkanje duhovnikov. Zato je jel sprejemati v semenišče ne le maturante, temveč tudi abiturijente brez mature. Takoj prvo leto se jih je oglasilo nad 20, dočim jih je poprej štel vsak letnik komaj 10—12, včasih celo pod 10. Leta 1881. jih je bilo samo 5 posvečenih, in leto pozneje samo 6, in to za tako veliko škofijo! Za Pogačarjevega vladikovanja je bilo v semenišču navadno okoli 50 bogoslovcev v vseh štirih letnikih, kmalu po Missijevem nastopu pa jih je bilo že čez 100. In to niso bili slabi bogoslovci. Cela vrsta abiturijentov, ki so maturo z odliko dovršili, stopili so v semenišče, kar se je poprej malokdaj zgodilo. Pet bogoslovcev so poslali v Rim v «Collegium Germanicum», kjer so, oziroma bodo postali doktorji bogoslovja in modroslovja, in sedaj že jako blagovito delujejo v domači škofiji. V zadnjih letih je 16 duhovnikov doseglo doktorat bogoslovja, oziroma modroslovja ali prava. So pa še nekateri, ki bodo še promovirani v par letih.